

על כוחו של הדיבור – לפרשיות ניצבים וילך

בסוף פרשת ניצבים כותבת התורה: "כִּי קָרֹב אֵלֶיךָ הִדְבַּר מְאֹד בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשׂוֹתוֹ" (ל, יד). שואל הרב דסלר בספרו מכתב מאליהו (עמוד 257): את ציווי התורה בסיפא של הפסוק, את המילים 'ובלבבך לעשותו' ניתן להבין, שמצוה התורה להפנים את הידיעות אל הלב. אולם הרישא אינה מובנת, מה ביאור הציווי 'בפיד'! איך ניתן לעשות בפה?

משיב הרב דסלר: "צריך לדעת שכח גדול שמור לפה, ואם האדם מתרגל לדבר דיבורים של תורה ושל קדושה, דבר זה ישפיע על מהלך מחשבותיו וגם על ליבו". הרב דסלר מפנה למהר"ל, בביאורו למסכת אבות 'דרך חיים', על דברי התנא "לא מצאתי לגוף טוב משתיקה" (פרק א משנה יז), שביאר שם שהדיבור הוא כוח גופני וכוחו כה חזק ומשמעותי, עד שיש לו כוח להשפיע על השכל.

להמחשת כוחו של הפה ועוצמתו של הדיבור מביא הרב דסלר משל למשאית כבדה שחנתה במורד תלול ולפתע החלה להידרדר לאחור. גם אם יעמדו עשרה גברתנים בעלי כוח רב וינסו לעצור אותה, לא יצליחו, והיא תמשיך להידרדר במדרון. אולם אם יקפוץ לתוכה אדם, ויכול הוא להיות שברירי ושדוף, אך יעשה את המעשה הנכון ויפעיל את המנוע וילחץ על הבלם, יוכל הוא בקלות להציל את המצב ולעצור את הידרדרותה.

פיו של האדם משול במקרה זה למנוע, שבכוחו להביא להשבה אל הלב. הדרך לכך, שיעסוק בדברי תורה וחכמה, כפי שאמרו חז"ל שאדם נברא לעמל פה, וזה ביאור המילים בפרשתנו "בפיד ובלבבך לעשותו".

ספר החינוך במצוה רל"א מרחיב אודות כוחו של הדיבור וכותב: "אף על פי שאין בנו כח לדעת באי זה ענין תנוח הקללה במקולל ואי זה כח בדיבור להביאה עליו, ידענו דרך כלל מכל בני העולם שחוששין לקללות, בין ישראל בין שאר האומות, ויאמרו שקללת בני אדם, גם קללת הדיוט תעשה רושם במקולל ותדביק בו המארה והצער. ואחר דעתנו דבר זה מפי הבריות, נאמר כי משרשי המצוה, **שמנענו השם מהזיק בפינו לזולתינו כמו שמנענו מהזיק להם במעשה**. וכעין ענין זה אמרו זכרונם לברכה [מועד קטן י"ח ע"א] 'ברית כרותה לשפתים', כלומר **שיש כח בדברי פי אדם**".

ממשיך ספר החינוך ומוסיף: "כי בהיות הנפש המדברת שבאדם חלק עליוני, וכמו שכתוב [בראשית ב', ז'] 'ויפח באפיו נשמת חיים', ותרגם אונקלוס: 'לרוח ממללא', **נתן בה כח רב לפעול אפילו במה שהוא חוץ ממנה**, ועל כן ידענו ונראה תמיד כי **לפי חשיבות נפש האדם ודבקותה בעליונים כנפש הצדיקים והחסידיים, ימהרו דבריהם לפעול בכל מה שידברו עליו**".

על מידת הצורך להיזהר בדיבור למדנו מה'חפץ חיים', שהשבוע יום פטירתו. הוא דיבר רבות אודות הזהירות שבדיבור, בדגש על זהירות מלשון הרע. אחד הסיפורים המפורסמים, שהלך עם רב חשוב לשליחות לדבר מצוה והתאכסנו באכסניה. בסיום הארוחה שאלה אותם בעלת הבית האם האוכל היה טוב. החפץ חיים השיב בחיוב, אולם הרב שהתלואה אליו אמר שאמנם היה טוב, אך היה חסר מעט מלח במרק.

החפץ חיים שמע את הדברים, ספק ידיו בראשו ואמר: כל ימי נזהרתי מלדבר או לשמוע לשון הרע, ועתה נאמר בפני לשון הרע על המבשלת, לא היתה כדאית נסיעה זו. הוא הסביר דבריו, שהרי בעלת הבית תגער במבשלת על כך, תצער אותה ואולי אף תפטר אותה. וזה ממש לשון הרע, משום שנגרם למבשלת מדברים אלו נזק וצער.

לפליאת הרב שהתלווה אליו, שמא הוא מגזים בדבריו, אמר לו החפץ חיים: בוא ונראה מה קורה במטבח. הלכו וראו שבעלת הבית כועסת על המבשלת ומודיעה לה שמפטרת אותה. הרבנים השקיעו מאמץ רב לשכנע את בעלת הבית להחזיר אותה לעבודה.

למדנו מכאן שעל האדם לייקר את דיבורו, כל דבר היוצא מפיו, ולא לעשותו חולין וזול. שכן לכל דיבור יש כוח ועוצמה לפעול ולהשפיע לטוב ולמוטב.

הכותב: הרב חגי ולוסקי – מרצה ומחבר סדרת הספרים **תורתך שאלתי** על התורה, רב המכר **כי ישאלך** – על הגדה של פסח, **מה שאלתך** – על מגילת אסתר.

לתגובות – office@shaalti.co.il

להזמנת ההרצאה 'שבת חלום', בנייד – 052-9453811

לצפיה בסרטונים וקטעים מתוך ההרצאה 'שבת חלום', בקישור <https://youtu.be/jgaZizoeMJ0>

לרעיונות על פרשיות ניצבים וילך, שיסייעו להעשיר את שולחן השבת, ניתן להיכנס לאתר תורתך שאלתי

בקישור <https://did.li/x8XNf>

לעיון והורדת גליון תורתך שאלתי לפרשיות ניצבים וילך, בקישור

<https://shaalti.co.il/?p=9237>

לקבלת כלים לגיבוש משפחתי ולהעשרת שולחן שבת, בוואטסאפ בכל מוצא"ש, בקישור

<https://chat.whatsapp.com/FzKpbv5NCvK5aIFO9qJSBn>

ניתן לקבל את המאמרים במייל, לאחר שליחת המיילים 'שבת חלום', למייל office@shaalti.co.il